

RADON – nevidni povzročitelj raka

Se je naselil tudi v vašem domu?

222,02

Rn

86

radon

Radon je naravni radioaktivni plin v zemeljski skorji, ki je brez vonja, okusa in barve, in nastane v razpadni verigi naravnega urana. Ker je radon plin, se lahko od mesta nastanka dokaj enostavno širi v okolje. V naravnem okolju za ljudi ni nevaren. A žal to ne velja za zaprte prostore.

Presežki radona so lahko v našem domu, vikendu, hotelu in na delovnem mestu. Delodajalci ter vzgojno-izobraževalne ustanove so vsebnosti radona dolžne meriti od leta 2018 in če ta presega vrednost 300 bekerelov na kubični meter, morajo izvesti ukrepe za znižanje koncentracije radona. A radon se je lahko naselil tudi v našem domu.

Radon povzročča raka

Znanost je šele v zadnjih letih ugotovila, da je radon veliko škodljivejši, kot smo si mislili. Poleg tega vedno več časa preživljamo v zaprtih prostorih, naše stavbe pa so v izogib izgubam energije vedno bolj izolirane, okna in vrata pa odlično tesnijo. Če je torej radon skozi drobne razpoke ali cevi prišel do naših bivalnih prostorov, jih brez naše pomoči (torej zračenja prostora) težko zapusti. Ne pozabimo – vsak deseti rak na pljučih

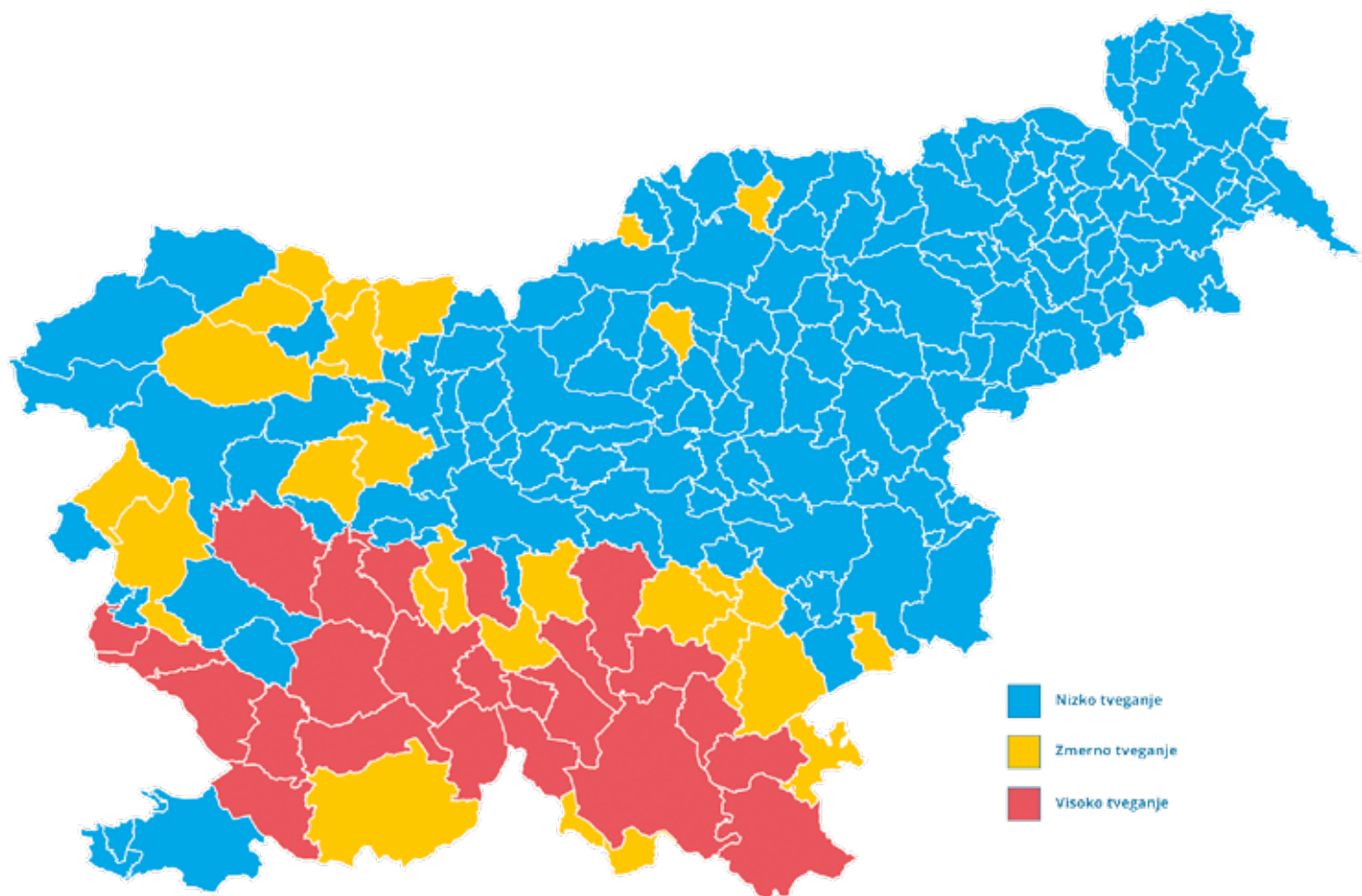
je posledica radona. V Sloveniji zaradi pljučnega raka letno umre okoli 1200 ljudi. Torej je v Sloveniji vsako leto tudi večje število smrti neposredna posledica izpostavljenosti radonu, strokovnjaki pa opozarjajo, da sta najbolj smrtonosna kombinacija kajenje in presežne vrednosti radona v prostorih, v katerih preživljamo svoj čas.

Kaj lahko naredimo sami?

Najenostavneje in najceneje zmanjšamo koncentracije radona s prezračevanjem prostorov. Ponoči se ga lahko nabere veliko, zato je zelo pomembno, da takoj zjutraj izdatno prezračimo svoj dom. Kako lahko radon prodre v vaš dom? Skozi razpoke v talni plošči, razpoke na stikih talne plošče in zidov, jaške in odprtine, dimnike itd. Če so koncentracije višje od 1000 bekerelov na kubični meter, moramo razmišljati o uvedbi prisilnega prezračevanja, s katerim zrak in radon v njem odvajamo iz prostora. Če tudi ta ukrep ne zadošča, lahko uredimo odvajanje radona izpod talne plošče – pod njo izdolbemo luknjo, vanjo pa namestimo cevi, ki jih potegnemo izpod talne plošče, in na koncu cevi namestimo ventilator. Tako odvajamo radon izpod talne plošče in preprečimo prehajanje plina v stavbo.

Četudi živite na obremenjenem območju s povzročiteljem raka – radonom, se ne lotite sanacije hiše, preden ne izmerite, ali in kje se radon tihotapi v vaš dom. Morda pa prav pri vas ni presežne koncentracije. Toda če te presegajo 300 bekerelov, premislite o tem, kaj lahko naredite, da radon ne bo ogrožal vašega zdravja in zdravja vaših otrok. Izkoristite brezplačno preverjanje, ki ga krije država. Ker je na voljo le 480 brezplačnih testiranj, se čim hitreje prijavite na radon@zvd.si.

V polovici občin po Sloveniji je radona preveč in država se je odločila, da nam pomaga z brezplačnimi meritvami

V Sloveniji je preobremenjenih kar 51 občin, kjer so pričakovano povečane koncentracije radona. To so predvsem občine iz notranjske, dolenske in obalno-kraške regije. Ker meritve izvajajo tudi v drugih predelih Slovenije, predvidevajo, da se bo število občin povečalo, saj so bile visoke koncentracije radona izmerjene tudi v nekaterih gorenjskih, koroških in štajerskih občinah. Največje izmerjene vrednosti do zdaj so bile v občinah Idrija, Cerknica, Ribnica in Loški potok. Uprava RS za varstvo pred sevanji pri Ministrstvu za zdravje zato prebivalcem, ki živijo na bolj obremenjenih območjih, nudi 480 brezplačnih merjenj.

Kako so videti meritve, ki stanejo 40 €, prvim 480 prijavljenim državljanom na obremenjenih območjih pa jih država podari?

Gre za preprosto metodo z detektorji sledi, ki traja dva meseca. Detektorje sledi lahko skupaj z navodili prejmete po pošti in jih namestite v prostor. Po dveh mesecih jih v priloženi kuverti vrnete v laboratorij, kjer jih analizirajo. V Sloveniji meritve izvaja ZVD Zavod za varstvo pri delu.

dr. Gregor Omahen, univ. dipl. fiz,
predstojnik Centra za fizikalne meritve na ZVD

Več informacij dobite na spletni strani www.zvd.si. Povpraševanje glede meritev radona lahko pošljete na e-naslov: radon@zvd.si. Koda vas popelje na obrazec za naročilo.

1

Po pošti vam pošljemo detektor.

2

Detektor namestite in pustite, da meri 1-2 meseca.

3

Detektor v priloženi kuverti pošljete na ZVD.

4

Po analizi detektorja vam rezultate pošljemo po pošti.